

Houderijrichtlijn postduif (*Columba livia domestica*)

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Colombiformes = duifachtigen
Familie: Columbidae = duiven en tortelduiven
Geslacht: Columba
Soort: *Columba livia* = rotsduif
Ondersoort: *Columba livia domestica* = huisduif (postduif, stadsduif en sierduiven)

Land van herkomst

De rotsduif komt oorspronkelijk uit Europa, Azië en Noord-Afrika.

Oorspronkelijk biotoop

Rotsachtig terrein en kliffen langs kusten.

Beschrijving vogel

Een postduif is een gedomesticeerde afstammeling van de rotsduif die in staat is om van grote afstanden de weg naar zijn hok terug te vinden. De postduif lijkt op de rotsduif maar is wel wat groter. Een volwassen postduif weegt rond de 500 gram en kan de volgende kleuren hebben rood, blauw, kras, zwart, wit en bont.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Duiven wordt in verordening 2016/429 in dezelfde categorie geplaatst als kippen, kalkoenen, parelhoen, eenden, ganzen, kwartels, fazanten, patrijzen en loopvogels (*Ratitae*) en worden derhalve niet als gezelschapsdier beschouwd.

Doelstelling houderijrichtlijn

Het houden en fokken van postduiven voor wedstrijden.

De basis van deze houderijrichtlijn is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van de postduif gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid, het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur

Naarmate dieren meer gehouden worden onder omstandigheden die meer in de buurt komen van hun natuurlijke leefmilieu, des te kleiner is de kans dat hun welzijn zal worden aangetast. Postduiven zijn afstammelingen van de rotsduif. Deze leven en nestelen hoog op en in de rotsen, in kolonies bij elkaar. Hun voedsel zoeken ze ver weg, in de dalen. Evenals vele andere vogels kunnen ze daarbij hun nest feilloos terugvinden. Als rotsduiven genoeg voer in de buurt vinden, gaan ze niet ver weg maar gaan ze, als ze verzadigd zijn, bij elkaar op richels zitten en vliegen slechts op als er gevaar dreigt. Net als de rotsduif worden postduiven als regel in kolonies gehouden. In het hok heeft iedere volwassen vogel een eigen nestplek, waar doffer en duivin tijdens het broedproces samen de baas zijn. Ze kunnen worden losgelaten en komen net als in de vrije natuur, zelf naar hun hok terug. Ze vliegen dan wel even rond, maar vliegen niet ver weg. Dat is ook niet nodig, want het voer wordt verstrekt in het hok. Na het rondvliegen gaan ze bij elkaar op hun kunstmatige 'richel' zitten. Dat kan zijn de nok van het huis, het dak van het hok of de zitplaatsen in het hok die vergelijkbaar zijn met de richels in de natuur. We kunnen dus rustig stellen dat hun normale dagelijkse bestaan op deze manier niet zo erg verschilt van dat van hun verre neven.

Gezondheid

Bij het in acht nemen van goede huisvesting en het aanbieden van een voer dat aangepast is aan de omstandigheden van het moment met daarbij grit/maagkiesel zal een postduif lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buitenaf of infecties opgelopen tijdens het vervoer naar de losplaats kunnen postduiven in aanraking komen met alle ziekten die bij postduiven bekend zijn.

Veel voorkomende ziekten bij postduiven kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen.
- Bacteriële en mycotische aandoeningen.
- Parasitaire aandoeningen.
- Traumatische aandoeningen.

Postduiven spelen geen rol in de verspreiding van vogelgriep^{1,2}. Een postduif kan in een uitzonderlijk geval geïnfecteerd raken, maar zal het virus niet verder verspreiden (eindgastheer).

Huisvesting

Postduiven kunnen ondergebracht worden in volières of gesloten hokken of een combinatie daarvan. Deze kunnen beschikken over een uitvliegopening waar de duiven door naar binnen en naar buiten kunnen. De ruimtes dienen voldoende groot te zijn voor het aantal duiven dat erin is ondergebracht waarbij als richtlijn gebruikt kan worden dat er voor alle duiven een zitplek aanwezig dient te zijn. Broedhokken worden ook als zitplek gebruikt door zowel de doffer als de duivin (een broedhok telt dus voor 2 zitplekken als de duiven gekoppeld zijn). Duiven kunnen prima tegen lage en hoge temperaturen. Bij hoge temperaturen ($\geq 28^{\circ}\text{C}$) dienen de duiven over voldoende water te beschikken. Duiven reguleren bij hoge temperaturen hun lichaamstemperatuur door middel van evaporatie en moeten daarom regelmatig het water dat aan hun lijf onttrokken wordt kunnen aanvullen.

Het fokken met de postduif

De postduif is vanaf ca. 6 maanden geslachtsrijp. Het broedseizoen is niet precies aan te geven. Duiven leggen het hele jaar door eieren met uitzondering van de periode in het najaar waarin de grote rui plaatsvindt. De conditie van de duiven speelt hierbij een rol als wel de lengte van de dagen. Zodra de dagen langer worden zullen de duiven paarlustiger worden.

De duiven maken zelf een nest. Dat kan in een broedhok zijn maar ook op de vloer. Per broedronde worden 2 eieren gelegd. De doffer en duivin broeden samen de eieren uit. De broedtijd is ca. 17 dagen. De jongen worden door beide ouders grootgebracht. Vanaf een leeftijd van ca. 25 dagen kunnen de jongen worden gespeend.

Voeding, drinken en badwater

De postduif is een zaadeter. Het voer bestaat uit een mengeling van granen en zaden eventueel aangevuld met een kunstkorrel. De mengeling kan worden aangepast aan de omstandigheden van het moment. In het totale voedselaanbod mogen grit en kiesel niet ontbreken. Drinkwater dient continue ter beschikking te zijn.

De vogels hebben regelmatig schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering, met name tijdens de rui. Een regenbui voldoet ook.

Overigen

Deelname aan wedstrijden

De duivenwedstrijden worden in de periode van april tot en met september gehouden. De weersomstandigheden zijn tijdens deze periode normaliter geschikt voor wedstrijden met duiven. Ook worden ze nog niet belemmerd door de rui die in het najaar aanvangt. Er zijn verschillende disciplines binnen de duivensport. Iedere discipline vertegenwoordigt een aantal wedstrijden waarvan de afstand van de losplaats tot het thuishok binnen een minimum en

maximum afstand valt. De duiven die aan deze wedstrijden deelnemen zijn specifiek geschikt zijn voor deze afstanden. Liefhebbers brengen met aangepaste training programma's hun duiven zo goed mogelijk aan de start. Duiven die voor de langere afstanden geschikt zijn zullen eerst, als training, aan de kortere wedstrijden deelnemen om voldoende ervaring op te doen.

Bij wedstrijden wordt de gemiddelde snelheid berekend waarmee de duif naar huis gevlogen is (afstand gedeeld door tijd) en de duiven worden vervolgens op snelheid geklasseerd. Deze berekende snelheid is lager dan de werkelijke snelheid waarmee de duif naar huis gevlogen is, omdat de duif nooit in één perfect rechte lijn naar huis vliegt. De berekende snelheid van de snelste duiven van een wedstrijd ligt gewoonlijk tussen de 60 en 140 km per uur. De snelheid is mede afhankelijk van de windrichting, windkracht en af te leggen afstand. Verder moet men zich realiseren dat de duiven zelf geen wedstrijd hebben en niet gedwongen worden om zo snel mogelijk naar huis te vliegen. Een duif vliegt dan ook gewoon naar huis met de snelheid die bij de duif past. Duiven die geschikt zijn voor langere afstanden hebben dan ook een lagere eigen snelheid dan sprinters, maar houden dit wel veel langer vol. Een goed oriënterend vermogen, een goede gezondheid en conditie, ervaring en afstand geschiktheid en soms ook wat geluk bepalen welke duiven bovenaan de uitslag van de wedstrijd staan.

Het transport naar de losplaatsen geschiedt met speciaal daarvoor gebouwde vrachtauto's die zijn voorzien van de modernste meetapparatuur en ventilatietechnieken. De duiven zitten in manden waarin ze ook eten en drinken krijgen. Het maximumaantal duiven per mand is vastgelegd en is gebaseerd op een welzijnsonderzoek dat is uitgevoerd door de WUR³. Duiven nemen in hun geboortjaar al deel aan wedstrijden of trainingen waarbij ze vervoerd worden in deze speciaal daarvoor gebouwde vrachtauto's. De duiven zijn er daardoor aan gewend om op deze wijze vervoerd te worden en zijn dan ook volkomen op hun gemak tijdens het vervoer. De verzorging van de duiven tijdens transport naar de losplaatsen is geregeld in het Vervoersreglement van de NPO⁴. In dat reglement zijn rust, drink en verzorgingspauzes voorgeschreven. Bij warm weer wordt het Hitteprotocol⁵ van kracht dat ervoor zorgt dat transport bij warm weer correct verloopt. Indien het op basis van de weersomstandigheid niet verantwoord is om een wedstrijd te houden dan wordt deze afgelast. Een reden voor afgelasting kan een te hoge buitentemperatuur zijn, maar ook slecht weer zoals een regenzone.

Bij de lossing van de duiven en de terugreis naar het hok zijn de te verwachten weersomstandigheden van groot belang. Het Instituut Wedvluchtbegeleiding (IWB) ondersteunt de lossingverantwoordelijken. Het IWB wordt op haar beurt ondersteund door een professionele meteodienst. Er zijn duidelijke richtlijnen wanneer de duiven wel of niet gelost mogen worden. Deze richtlijnen zijn vastgelegd in de Risico Tabel Lossingen⁶ (RTL). De lossingsverantwoordelijke functionarissen zijn getraind in het toepassen van de RTL. Wanneer de duiven al op de losplaats zijn en het blijkt dat het door de weersomstandigheden onverantwoord is om de duiven op die dag te lossen, dan kan er tot de volgende dag gewacht worden of de duiven komen in de vrachtauto terug naar huis.

Het gebruik van oneigenlijke middelen (doping) is verboden bij postduiven. Op het gebruik hiervan wordt gecontroleerd. De controles worden uitgevoerd door voor deze taak gecertificeerde laboratoria. De regels zijn vastgelegd in het NPO-reglement "Oneigenlijk gebruik van substanties bij postduiven"⁷. Op het overtreden van dit reglement staan zware sancties.

Identificatie en registratie

Postduiven worden als ze 6-7 dagen oud zij geringd met een naadloos gesloten pootring. De ringen worden door de Nederlandse Postduivenhouders Organisatie (NPO) verstrekt. Op de ring staat het land van herkomst, het geboortjaar en een volgnummer. Hiermee wordt aan iedere duif een uniek registratienummer toegekend. Via de website van de NPO (www.duivensportbond.nl) is de eigenaar van een duif te achterhalen.

Aankoop en verkoop

De aanschaf van postduiven vindt plaats door onderling ruilen of aan- en verkoop van andere liefhebbers. Dit kunnen jonge of oude vogels zijn, maar ook is het mogelijk om eieren aan te schaffen en die dan door de eigen duiven uit te laten broeden. Postduiven worden normaal gesproken afgeleverd met een afstamming die meerdere generaties teruggaat. Hierdoor kan inzicht verkregen worden in de afstandsgeschiktheid van de aangeboden duiven en kan de koper zien of de duif of duiven geschikt zijn om te kruisen en daarmee verregaande inteelt te voorkomen.

Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE)

Bij de postduif is geen natuurlijk gedrag of een gedragsstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Postduiven zijn van jongs af aan gewend om vastgehouden te worden. Hierdoor is dit geen stressvolle situatie meer op latere leeftijd.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade

In geval van ontsnapping of niet terugkeren op het hok na loslaten voor een (dagelijkse) uitvlucht of van een wedstrijd kan de postduif voor langere tijd overleven in het wild. Met name tijdens de periode dat er voldoende voedsel te vinden is op de velden. Vaak zal de postduif binnenlopen op het hok van een andere liefhebber waarna deze via de pootring de eigenaar kan achterhalen. Als dit niet gebeurt dan is er een grote kans dat zo'n duif het slachtoffer is geworden van een roofvogel of obstakel. Ook kan de duif zich tijdelijk aansluiten bij een kolonie stadsduiven. Als deze niet bijgevoerd worden dan kan een postduif zich hier normaliter niet tussen handhaven en zal na verloop van tijd op zoek gaan naar zijn thuishok. Een postduif zal geen gezondheidsproblemen bij mensen of schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn

Deze houderijrichtlijn is opgesteld door de werkgroep Wetenschappelijk Onderzoek en Welzijn Duiven (WOWD). Zie www.wowd.nl.

Literatuur

- ¹ C. Abolnik. A current review of avian influenza in pigeons and doves (Columbidae). *Veterinary Microbiology*, Volume 170, Issues 3–4, 4 June 2014, pages 181-196.
<https://doi.org/10.1016/j.vetmic.2014.02.042>
- ² C. Abolnik, S. Stutchbury, M.J. Hartman. Experimental infection of racing pigeons (*Columba livia domestica*) with highly pathogenic Clade 2.3.4.4 sub-group B H5N8 avian influenza virus. *Veterinary Microbiology*, Volume 227, December 2018, pages 127-132.
<https://doi.org/10.1016/j.vetmic.2018.10.028>
- ³ Klimaatbehoeften van postduiven tijdens transport, fase Ila J. Gorssen, P. Koene (1994). Onderzoeksrapport Landbouw Universiteit Wageningen, vakgroep Veehouderij.
<http://edepot.wur.nl/382419>
- ⁴ Reglement Vervoer en Lossingen (NPO).
<https://www.duivensportbond.nl/uploads/files/07Reglement%20Vervoer%20en%20Lossingen%202023.pdf>
- ⁵ Hitteprotocol (NPO).
https://www.duivensportbond.nl/uploads/files/Hitteprotocol%20duivensport%20versie%202.1_feb-2024.pdf
- ⁶ Risico Tabel Lossingen.
<https://www.duivensportbond.nl/uploads/files/Risico%20Tabel%20Lossingen%20versie%2004.pdf>
- ⁷ Reglement oneigenlijk gebruik van substanties bij postduiven.
<https://www.duivensportbond.nl/uploads/files/doping%20reglement%20april%202021.pdf>